

Zimski blagdani i neki obicaji kod Karasevskih hrvata

marti, 15 februarie 2011

{xtypo_quote}Blagdani su prošli, a s njima se i naša obitelj, koja se okupila da zajedni ki proslavi najradosniji krš anski blagdan, Boži , ponovo rasprostrla diljem svijeta.
{/xtypo_quote}

Zimskih svetkovina ima najviše. Jedino tada su naši stari imali više vremena za opuštanje, gozbu, razveseljavanje i odmor. Tijekom zime nije bilo poljoprivrednog rada, ali to ne zna i da su ljudi samo odmarali i uživali u jelu i pi u. Ve se je tada ru ni ženski rad, na svakove ernjim sidenjkama (prelima), najviše obavljao. Vezle su se i izra ivale nove košulje, plele vunene arape i pa ke, šila ili krpila poderana odje a, itd.

U našim krajevima skoro ni jedna obitelj nije zapo imala zimske blagdane ako nije do 6. prosinca, odnosno do blagdana svetog Nikole, imala u dimnjaku i u zemljanim posudama pospremanu svinjetinu.

Nakon 25. studenog, kada Crkva slavi sv. Katarinu, odmah prve nedjelje po inje Advent ili Došaš e. To je period pripreme i posta, koji traje etiri tjedna i u iju pomo dolaze svakodnevne mise zornice, gdje se vjernici mogu ispovijedati i priestiti, kako bi s istom dušom i mirnom savješ u bili spremni za proslavu Boži a.

4. prosinca blagdan je Svetе Barbare, jedne od adventskih glasnica koja nam naviješta Boži i jedne od 14. svetaca pomo nika u nevolji. Ona je karaševskim Hrvatima poznata jedino kao zaštitnica rudara i Nju su posebno zazivali u pomo i astili karaševski rudari koji su radili u rudnicima iz okoline.

Iza sv. Barbare dolazi sv. Nikola, koji u izmicu dobre djece danas stavlja slatkiše, a šibe dijeli neposlušnoj djeci. Nekada je on bio skromniji, pa je darivao samo pokoju jabuku ili krušku, ili pak pokoji orah (kasnije i orasi u še eru). Ima dosta obitelji koje upravo tada prave veliko slavlje u ast sveca ije ime nosi ili je nosio nekada glavni lan obitelji. Na slavlje je pozvana rodbina, a danas, uz rodbinu, dolaze najbliži prijatelji i pokoji susjed.

Od sv. Nikole do Badnjaka karaševski Hrvati nemaju druge svetkovine. Na Badnjak se uvijek ustajalo ranije, kako bi se na vrijeme obavili svi poslovi do veernjeg zvona, poznat kod nas kao Zdrava Marija. Obi aji je kod nas da se toga dana posti i trpi do kasno nave er kada cijela obitelj sjeda za stolom i jede nemrsnu hranu. Pogotovo bi to poštovale mlade djevojke, jer su vjerovale da ako poste do kasno uve e, preko no i bi sanjale svog su enika (obe anog mladi a za udaju).

Toga se dana uglavnom jeo krumpir, grah, kupus, ške (suho vo e kuhanu u vodi) kasnije i riba, a bogatije obitelji imale su te ve eri i pe enog kruha na stolu. Ispod stola stavljalaa se slama i tri krasonja (klipa) kukuruga (simboliziraju i Mariju, Josipa i maloga Isusa), a na sto su se stavljale u ašu vode tri granice od razli itog vo nog stabla i orasi u bljuce (zemljana zdjelica). Kad bi se cijela obitelj okupila, tada bi najstarija žena u ku i bacila orahe prema tavanu i rekla „Slez Bože u selo, da je selo veselo i sva ku a vesela!“ Orasi moraju što ja e udariti pri padu kako bi godina bila rodna, a oni lanovi obitelji koji bi više oraha prikupili, bili bi zdraviji i bogatiji sljede e godine. Na Badnjak se nije smijelo nikome i i ništa davati iz ku e, sve dok ne pro e polno ka. Jedinu iznimku inio je in darivanja najljepših jabuka i krušaka u crkvu, kako bi se okitilo boži no drvce. Danas toga više nema. Raznobjerne su kuglice i umjetne elektri ne lampice zamjenile svu prirodnu ljepotu!

Pjevaju i boži ne pjesme i navještanju i ro enje maloga Isusa, Betlem i i, malo ve a djeca iz Osnovne Škole, moraju pro i kroz cijelo selo do polno ke, pjevaju i i nose i radosnu vijest svakoj ku i, s rije ima "Želite li Betlem?". Svaka obitelj koja na Badnji dan želi primiti betlem i e, ostavlja otvorena vrata ku e i eka njihov dolazak. Poslije odlaska betlem i a, na polno ku ide skoro cijela obitelj. Ljudi bi tada silazili u selo, svi oni koji su živjeli po salašima, a nakon sudjelovanja na Svetoj misi opet su se vra ali k svojim salama. Nekada je malo Karađorđevaca živjelo na selu, ve ina ih je živjela po salama. Prije samog blagdana žene bi spremale svoju sve anu narodnu nošnju, košulju, kako bi bile lijepo odjevene na Boži , ali i 26. prosinca, na blagdan Svetog Stjepana, jer su se tada držale igranke po selima i po imale svadbe (koje bi trajale sve do Pepelnice, odnosno do po etka Korizme, velikog posta).

Na Boži se obi no jelo svinjsko meso i piletina, a na Novu godinu se jedino smjela kuhati svinjska glava (stari su vjerovali da onaj koji na taj dan jede piletinu ne e napredovati, jer kokošima sve razbacuje oko sebe, a svinja unapre uje kada kopa s gubicom).

Iza Nove godine dolazi blagdan Sveta tri kralja ili Bogojavljenje koje se obilježava 6. siječnja. Na taj dan, po običaju, blagoslovljiva se voda i s njome sve enik vratiti poslijepodne blagoslov ku a i obitelji, stoke i svih ste enih dobara. Na stolu za blagoslov obavezno mora biti upaljena svjeća, a vode, malo soli, kukuruza, graha, oraha i žita. Sjemeni bi se uvala za sijanje, a voda i sol za kuhanje ili bi pak voda bila kušana od svakog lana obitelji, radi dobrog zdravlja. Ništa se nije smjelo baciti. Na vratima blagoslovljene ku e pisala bi slova G+M+B i data godina. To su inicijali trojice kraljeva, Grgura;para, Melkiora i Baltazara, koji su i pokloniti se malom Isusu. Ranije su se ovi znakovi upisivali kredom, a danas se koriste samo specifične naljepnice koje se drže na vratima do idućeg blagoslova ku e.

Nekada prije plaanja crkvenog poreza (lukno), svaka obitelj bi darovala sve eniku, nakon blagoslova ku e, od onoga što je imala u dimnjaku (mesa i kobasicu), u podrumu (krumpira, jabuka, kruška itd) ili pak u potkovljvu (kukuruza i žita). Naziv ovog blagdana poznat je u našim krajevima i kao Krstov dan ili pod nazivom "kad ide gospodin s krstom" .

Boži ni krug obi aja koji započinje s vremenom Adventa, a završava Svećenicom i danom Sv. Blaža, ponovo pruža priliku ljudima da pronađu vrijeme za mir i duhovnu obnovu i da se pripremaju za najveće i kršćanske blagdale, Uskrs.

Predblagdanski dani i sve pripreme koje idu uz njih ja aju i povezuju obiteljske vrijednosti, tjeraju nas da budemo bolji, bar u to vrijeme. Za mnoge, svakako, postalo je najljepše doba u godini. To je vrijeme kad se većina obitelji okuplja u svojim domovima i kada se u nama budi sjećanje na djetinjstvo i miris toliko željne oči ene jelke (pogotovo zbog slatkica; a koji su zamjenili nekadašnje voće i lanac nanizanih kokica).

Kako su se veselili naši predaci i kako mi to radimo danas, razlika je velika. Nažalost, mjesec prosinac, u našem danu, potpuno je komercijaliziran, tako da se izgubio njegov pravi smisao. Manija kupnje nema granice. Mnogi vište i ne znaju što se zapravo na Boži slavi nego ga, nažalost, povezuju isključivo s kijem božićne jelke, ku e i darovima Djeda Božićnjaka.

Slavica-Maria Muselin